

*Білецька А.О., здобувач вищої освіти – магістр
ЗВО «Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова»*

ПРАВОВЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Глобальна соціальна, політична, економічна та міжкультурна взаємодія демонструє взаємозалежність публічно-правової та фінансово-економічної системи всього світу. Загрози пандемічного характеру та запровадження в Україні воєнного стану, без сумніву, вплинуло на всі сфери суспільних відносин. Війна та тимчасова окупація окремих територій України ворогом суттєво впливають на здійснення особами своїх прав. Йдеться, передусім, про істотні перешкоди в реалізації права, через це держава має ефективно та своєчасно реагувати на такі виклики з метою захисту прав та інтересів суб'єктів, а також забезпечення стабільності майнового обороту для окремих регіонів та місцевостей. Тому завданням правової доктрини у цей надзвичайно складний для держави період є розроблення ефективних механізмів здійснення суб'єктами своїх прав для їх подальшого нормативного впровадження.

Питаннями соціально-правових благ членів суспільства займалися багато фахівців у галузі права. Цінними є праці представників загальнотеоретичної юриспруденції, зокрема Ю.Бисаги, Т. Міхаліної, В.Ковальчука, О.Скрипнюва, Н. Оніщенко, Н.Ортинської та інших. Проте оновлення наукових знань в різних сферах зумовлює потребу комплексних досліджень у сфері права та економіки та розвитку інформаційного суспільства [1].

У період дії воєнного стану Міністерство цифрової трансформації України спільно з іншими органами виконавчої влади реалізувало низку важливих заходів, спрямованих на впровадження інструментів взаємосумісності цифрових документів з європейськими, на створення персональних цифрових гаманців ідентифікації (European Digital Identity Wallet), що сприятиме заснуванню єдиної системи цифрової ідентифікації осіб в електронному форматі в Україні [2].

З метою цифрової інтеграції України до ЄС та приєднання України до програми «Цифрова Європа», до єдиного роумінг-простору, для пришвидшення надання споживачам цифрових контентів і цифрових послуг у воєнний час розглядають прийняття відповідного законопроекту, що сприятиме розвитку технологій під час війни із залученням стратегічного фінансування для цифровізації України.

Збирання коштів на підтримку Збройних сил України (ЗСУ) та програм гуманітарної допомоги Міністерство цифрової трансформації України спільно з блокчейн-компанією Everstake та криптобіржею FTX створили офіційний вебсайт «Aid For Ukraine» з

використанням криптогаманців для переказу коштів на потреби ЗСУ. Світова криптоспільнота надала кошти на потреби Збройних Сил України та українців, які постраждали від розпочатої РФ широкомасштабної війни проти України, та оголосила про готовність надавати їх і надалі.

В умовах гострої потреби унормувати питання, пов'язані із захистом персональних даних під час воєнного стану, зростає вага забезпечення прав суб'єктів господарювання у сфері електронних довірчих послуг. Очевидно, що найближчим часом, до моменту укладення угоди між Україною та ЄС про взаємне визнання кваліфікованих електронних довірчих послуг, виникне потреба розв'язати проблеми правового регулювання цих питань в Україні.

Можливість реалізації актуальних ініціатив задля вирішення питань державного управління в різних сферах суспільного життя визначалася насамперед наявними засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, зокрема здатністю використовувати мобільний додаток «Дія». З метою впорядкування інформації, яка надходить під час правового режиму воєнного стану в Україні, у додатку «Дія» було схвалено впровадження нового тимчасового цифрового документа – «єДокумент». Збирання, обробка та облік інформаційних повідомлень з використанням застосунку «Дія» дає змогу отримувати дані про нерухоме майно, пошкоджене та знищене внаслідок широкомасштабної воєнної агресії РФ проти нашої країни, своєчасно реагувати на проблемні аспекти. Цифровізація та систематизація процесів релокації через платформу «Дія» дозволить підприємствам, які постраждали чи знаходяться в зоні активних бойових дій, швидко та ефективно відновити свою діяльність [3].

Запроваджені урядом онлайн-сервіси для пошуку людей, які зникли під час широкомасштабного вторгнення РФ, у тому числі військових і цивільних, як загиблих, так і полонених або депортованих з України, допомагають людям у пошуку рідних по всій території України.

У період дії воєнного стану Міністерство цифрової трансформації України реалізувало низку важливих заходів щодо запуску застосунку «Повітряна тривога», які дають змогу оперативно реагувати на наближення небезпеки.

В умовах гострої обмеженості доступу до інформаційних ресурсів під час воєнного стану зростає значення мережі центрів надання адміністративних послуг для спрямування державної підтримки, що дозволяє мешканцям територіальних громад, де розгортаються найактивніші бойові дії, отримувати фінансову допомогу від держави в рамках програми «Підтримка». Комплексне впровадження зазначених заходів підвищило національний цифровий ресурс стійкості держави, створивши вагомий потенціал для запровадження дистанційних технологій в усі сфери суспільного життя [4].

Розвиток застосунку «Дія» та його функціонування на необхідному рівні сприяє поширенню цифрових навичок та інклюзії громадян до отримання цифрових адміністративних послуг.

Україна активно впроваджує новітні технології в процес розгляду судових справ, що позитивно впливає на рівень ефективності та відкритості судочинства, а також забезпечує можливість для покращення всіх характеристик здійснення правосуддя. На сьогодні не припиняється цифрова трансформація суду. Актуальним у сфері реалізації електронного судочинства є оголошення Вищої ради правосуддя відповідно до якого з 5 жовтня 2021 року починають офіційно функціонувати три підсистеми (модулі) ЄСІТС: «Електронний суд», «Електронний кабінет» підсистема відеоконференцзв'язку [5].

Реалізація зазначених заходів істотно прискорює цифровізацію економіки України. Це відкриває значні перспективи підвищити конкурентоспроможність та стійкість вітчизняної економіки, а також суттєво збільшує можливості нашої держави приєднатися до програми «Цифрова Європа». Підготовка нормативно-правового середовища до відповідних змін сприятиме залученню інвестиційних ресурсів від міжнародних країн-донорів для відновлення економіки України.

Прогрес у галузі цифрових технологій, зокрема у сфері розробки та впровадження програмного забезпечення, активність у формуванні баз персональних даних надзвичайно загострили проблему захисту приватного життя фізичних осіб та наклала суттєві обмеження основних прав і свобод людини.

Список використаних джерел:

1. Жаровська І.М. Цифрове соціальне підприємництво: правовий аспект діджиталізації. Юридичний науковий електронний журнал. № 11. 2022. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». С. 285-287. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/67.pdf
2. Огляд заходів для прискорення цифрового переходу в економіці України за воєнних умов. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-zakhodiv-dlya-pryskorennya-tsyfrovoho-perekhodu-v-ekonomitsi>
3. Вінник О.М. Проблеми цифровізації: правовий аспект. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції: Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів. Суми, 21–22 травня 2020 року. Частина 1. С. 215-221. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78995/1/Vinnyk_digitalization.pdf

4. Баранов О.А.; Фурашев В.М., Дорогих С.О. Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 грудня 2021 р. Київ: Фенікс, 2021. 324 с. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/socialna_i_cifrova_transformaciya_2021.pdf

5. Петровська А. О., Дубняк М. В. Цифрова трансформація у сфері судочинства. С. 65-69. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/socialna_i_cifrova_transformaciya_2021.pdf